

Sosialidemokraattisten naisten tavoitteet kunnallis-
politiikassamme. 1959

Yleiskatsaus maamme kunnalliselämään.

Valtion on ollut mahdotonta hoitaa tarkoituksen-
mukaisesti kaikkia hallintotehtäviä omien toimielin-
tensä avulla. Käytäntö on vaatinut hallinnon hajaut-
tamista. ~~Käytännössä~~ Se on tapahtunut siten, että
voimassa ollut tapa tai oikeusjärjestys on uskonut
paikallisten hallintotehtävien suosittelemisen koko-
naan tai osaksi valtiosta erilliselle itsehallinto-
yhdyskunnalle. Yleisin itsehallinnon muoto on kunnal-
linen itsehallinto. Hallitusmuotomme 51 §:ssä sääde-
tään, että kuntain hallinnon tulee perustua kansa-
laisten itsehallintoon, niinkuin erityisissä laeissa
siitä säädetään. Kunnallislain 1 §:ssä sama asia on
hiukan toisessa muodossa: "Suomi jakaantuu kuntiin,
joilla on itsehallinto." Kunnan tehtävät ovat kunnan
yhteisiä talous- ja järjestysasioita tai muita kunnan
asioita. Kun aikaisemmin valtion toimittama tehtävä
siirretään kunnalle tai kunnalle annetaan uusi teh-
tävä, jota ei kukaan ole aikaisemmin hoitanut tulee
siitä kunnallinen asia. Osa kuntien tehtävistä on
pakollisia ja osa vapaaehtoisia. Kunnalla on melko
vapaa harkinta, minkä tehtävän se pakollisten tehtä-
vien lisäksi ottaa hoitaakseen tai jättää esim. yksi-
tyisen aloitteliaisuuden ^{Kunnan tehtävistä,} ~~varaansa.~~ ^{valjaitt} ^{muotoilti}
kunnallislain 4 § takaa sen, että kunnat ~~tehtävissään~~ ^{toimissaan}
pysyvät kehittyvän yhteiskuntaelämän vaatimusten taso-
la. Maamme kunnallishallinnon on useistakin syistä

toodettu

olevan kansanvaltaiseen hallintoon hyvin sopivan, kun se perustuu yleiseen ja yhtäläiseen äänioikeuteen. Tämä nykymuotoinen kunnallishallintomme on ratkaisevalta osin työväenliikkeen yhteiskunnallisen ja valtiollisen toiminnan tulos, sillä juuri yleinen ja yhtäläinen äänioikeus oli se tavoite, jota maamme työväestö ~~tämänykymuotoinen kunnallishallintomme~~ oli kunnallisena ja valtiollisena tavoitteenaan eduskunnassa itsenäisyytemme alusta lähtien ajanut. Nuori työväenliikkeemme vaati kunnallishallinnon kehittämistä siihen suuntaan, että kansan syvemmillekin kerroksille avautuisi mahdollisuus saada äänensä kuulumaan ja tuntumaan kunnallishallinnossa. Vuonna 1917 työväenemmistöinen eduskunta sitten hyväksyikin silloisissa oloissa edistykselliset ja intomieliset kunnallislait.

Naisten osanotto kunnallisvaaleihin ja kunnalliseen elämään yleensä.

Maamme naiset ovat kuitenkin olleet ^{Sangen} kunnan leväperäisiä osanotossaan kunnallisiin, yleisiin vaaleihin ja suorastaan haluttomia osallistumisessaan kunnallisten luottamustointien hoitoon. Tilastollisesta Päätoimistosta viime vaalien tiimoilta hankkimani ~~muutamia~~ numerotiedot valaisevat näitä väitteitä. Kun meillä viime kunnallisvaaleissa oli 2,534.448 äänioikeutettua niistä naisia runsaasti puolet eli 1.363.715 eli 53,8 %, niin äänestyksiin osallistui näistä äänioikeutetuista vain kaikkiaan 66,2 %, joista miesten prosenttiluku oli 69,9 ja naisten vain 62,9 painaen siis kokonaisprosenttiluvun noin alhaiseksi kuin ensin mainitsin.

Alhaisin oli naisten äänestysprosentti Ahvenanmaata lukuunottamatta. Mikkelin läänissä, jossa se oli 58,1% seuraavaksi alhaisin Kymen läänissä 59,7 %. Paras se oli Helsingin ansiosta Uudenmaan läänissä ja seuraavaksi parhain Lapin läänissä, jossa naisten osanotto vaaleihin oli peräti 74,5 %.

Jos sitten tarkastamme, montako edustajaa naiset maassamme saivat viime kunnallisvaaleissa kuntiin, niin havaitsemme, että ~~se on~~ maan 12.361 valtuutetusta ^{on} 7,3 % eli 898 naisvaltuutettua. Naisten valtuutettujen määrä laski viime kunnallisvaaleissa 14:lla valtuutella edellisiin vaaleihin verrattuna. Porvarillisia naisvaltuutettuja on nyt maassamme 474 ja vasemmistoon lukeutuvia 421, näistä sosialidemokraatteja vain 251 ja SKD:ä 170. Puolueettomia ~~vaktx~~ naisvaltuutettuja on maassamme kolme ruotsalaista.

Tekisi mieli meäkein runoilijan sanoilla jatkaa, "tää korutont" on kertomaa, se melkein meidät itkeen saa. Näin kilttiä porukkaa ovat Suomen naiset. Eivät mitään pyydä eivätkä vaadi itselleen. En tyytyväisinä vastaanottavat, mitä muutamat harvat naiset yksinäisen ääninä korvissa heidän hyväkseen eduskunnassa ja valtuotoissa aikaansaavat. Suomen naisilla ei ole oikeutta kunnissa valittaa, vaikkei heidän olemassaoloon juuri muuten huomatakaan kuin veronmaksajina ja eri puolueille äänten kerääjinä. ^{socialidemokratteihin} Naiset itse eivät kunnallisjärjestöissä eivätkä työväenyhdistyksissä valvo ollenkaan ^{sis. dem.} että myöskin tarmokkaita naisia opetettaisi kunnallisiin luottamustehtäviin. Kun niihin vain sitkeästi haluaa perehtyä, niin oppii niihin yhtä hyvin kuin

mihinkä muuhun tahansa vaikeaan tentävään. Sellaisilla naisedustajilla ei tietystikään ole mitään merkitystä, jotka eivät tajua niitä asioita, joista heidän tulisi päättää. Olen kerran nauranut ~~vatsani kipeäksi~~, kun luultavasti meidän piirin entinen piirisihteeri Mino Vuori vastasi Ulla Tiilikaisen napakkaan ja naisia joka lautakuntaan vaativaan kirjoitukseen selostamalla, miten heidän (luultavasti Mattulan ~~sosialidemokraattista~~ kunnassa kaksi naisedustajaa oli kolmen vuoden aikana esiintynyt terveydenhoitolautakunnassa. Toinen oli vain huokaissut äänekkäästi kerran ja toinen puhui aina jostakin muusta, muttei siitä asiasta, ~~josta~~ josta kokouksessa on kysymys. Eivät tällaiset naisedustajat tietystikään vie kovinkaan paljon enempää naisten kuin kotienkaan asiaa eteenpäin.

Tällä hetkellä me emme siis voi mitenkään lyödä rintoihimme ^{emme kä yllpeillä} ~~enempää sosialidemokraattiset kuin muut-~~ ^{emme valittaneet} ~~kaan maamme naiset~~, sillä me osallistumme niin keh-

nosti sekä kunnallisvaaleihin, että kunnallisten luottamustointien hoitoon, ettei siinä ole mitään ~~ylpeilemistä~~. *Rehunnasta*

Sosialidemokraattisten naisten ^{varsinaiset} tavoitteet kunnallis-
politiikassa.

Sosialidemokraattisen puolueen tavoitteet kunnallispolitiikassakin muodostuvat tietysti sen jäsenten miesten ja naisten yhteisistä tavoitteista, joten ei sosialidemokraattisilla naisilla ole erikseen mitään tavoitteita. Luonnollisesti sos. dem. naisia kiinnostavat muutamit sosialidemokraattisen puolueen kunnallispoliittiset ~~tavoitteet~~ ^{tavoitteet} enemmän kuin toiset ja sen vuoksi naistemme on ehkä viisainta ensin keskittyä

niiden kunnallispoliittisten asioiden ympärille, jotak ovat heitä kuin lähimpinä. Sellaisia kunnalliskunnallisvaaleihin osallistumisen lisäksi lähinnä lisiä kysymyksiä ovat lähinnä, sosiaaliset tehtävät, terveyden- ja sairaanhoito, kunnallinen nuorisotyö, kansanvalistus, ammattikasvatus ja muu sivistystoimi. Naisia vähemmän kiinnostavia kunnallisia asioita ovat kuntien veropolitiikka, kuntien taloudenhoito, asunto- ja kiinteistöpolitiikka, kunta työnantajana j.n.e.

Jos me lähemmin tarkastelemme ~~niitä~~ naisia enemmän kiinnostavia kysymyksiä ja mihin sosialidemokraattisten naisten tulisi pyrkiä joutuessaan sellaisten asioiden kanssa tekemisiin. "Esim. sosiaalilautakunnan jäsenenä on kaikkein tärkeintä, että sosiaalitoimen viranhaltijoiksi saadaan vain todella sosiaalisen ja ahdingossa eläviä ihmisiä ymmärtävisiä henkilöitä. Viranhaltijat tälläkin alalla nykyään suorittavat jo suurimman vastuun vaativat työt. Jos he ovat ynseämielisiä, esim. vähävaraisia opintolainoja ja avustuksia anoville, ei niitä juuri siihen kuntaan kukaan saa, jos he eivät valvo, että hoidokkeja niin kunnallis- kuin lastenkodeissa tai seimissä kohdellaan inhimillisesti, niin aina löytyy työntekijöistä myös hylkyjä. "Lisäksi sosiaalilautakunnan meikäläisten naisjäsenten on yritettävä omatoimisuuden edistämisperiaatetta huoltotapauksiin niin pitkälle kuin siitä vähänkin ^{usko} ~~luulee~~ apua olevan, edelleen valvottava, ettei laitoshuoneita enää rakenneta suuriksi, vaan 1-2 hengen viihtyisiksi huoneiksi. Ei niiden välttämättä tarvitse olla mitään arkkitehtien monumentteja

Vaatimattomista oloista vanhainkoteihin tulevat vanhukset viihtyvät ehkä parhaiten omassa keinutuo-
lissaan, kukin, riepumatoin ja ^{huushon} ikkunanverhoir-
somistetetussa pikku kammarissaan kuin jossakin
kiiltävässä mosaiikkihuoneessa, jossa lattiatkin ovat
niin liukkaat, ettei tahdo pystyssä pysyä. Orpolap-
sille on pyrittävä hakemaan todella kunnan koti, jos-
sa lasta rakastetaan. Lastenkoti on vasta toissijai-
nen sijoituspaikka. Vdottavien äitien hampaista tulis-
varattomissakin tapauksissa pitää huoli, samoin varat-
tomien oppivelvollisuusiässä olevien oppi- tai ammat-
tikoulua kävien lasten hammashoito järjestettävä sa-
malla tavalla kuin varsinaisten kansakoululaistenkin.
Suuriperheisten äitien ja varattomien lasten kesävir-
kistys olisi pidettävä luonnollisena kunnan talous-
arvioon vuosittain kuuluvana määrärahana. Yleensä
siis sosialidemokraattisten kunnallisnaisten on
kaikissa kunnissa huolehdittava ja pidettävä kunnia-
asianaan, että sosiaalihuollon tehtävät hoidetaan
tehokkaasti ja noudattaen vähintään lain suomia etu-
ja ja oikeuksia.

Terveysten- ja sairaanhoitoa kose^kviin lautakuntiin
joutuneissaan
socialidemokraattisten naisten tulee tietysti

valvoa, että tämänkin alan viranhaltijoiksi valitaan
myös sosiaalisen mielenlaadun omaavia ammatti-ihmisiä.
Sillä jos esim. sairaiden ja muutenkin jo hermostu-
neiden ihmisten pitää mennä äksyn tai juopon kunnan-
lääkäriin luokse vaikeuksiaan selvittämään vielä ehkä
n.s. kunnanlapulla, ei tilaisuus ole mikään mieltä
ylentava, kun lääkäri huutaa, että rahaa hänkin tar-
vitsee, niin^kuin erään kunnan lääkäri on tehnyt.

Nimenomaan sosialidemokraattisten naisten on valvottava, että esim. neuvolavastaanottoja järjestetään riittävästi, niin ettei odottavien äitien tarvitse neuvolassa odottaa viittä tuntia vuoroaan, kuten ~~joskus~~ ^{jonkun} maalaiskunnan neuvolassa ~~joskus~~ pitää tehdä ja neuvoloiden ohjelmiin merkittyjä äitiysvoimistelutunteja todella pidetään, etteivät ne jää vain paperille. Nykyään kuuluvat myöskin koululääkäriin ja kouluhammaslääkärien työn valvonta terveydenhoitolautakunnille ja on hyvin tärkeätä, että esim. koululääkäriin mukana tarkastuksilla on myös joku lautakunnan naisjäsen lasten vanhempiin mieluummin kuuluva, koska kunnolliset koulutarkastukset silloin ovat häntäkin aivankuin lähempänä. Itse olen kiertänyt tällaisillä tarkastuksilla mukana ja lukemattomat koululääkäriin suosittellemat erikoistoimenpiteet ovat siten tullaet hoidetuiksi, ^{odellen} kun olen aina heti päivittäin tehnyt sosiaalilautakunnalle rapostin, että sille ja sille määrättiin silmä^{tai jokin muu}lääkäri, erikoislääkäri. Menellekään ei ollut aikaisemmin kuulunut valvoa, että koululääkäriin määräyksiä todella noudatettiin.

Erilaisten koulujärjestelmien kehittämisessä on kansakoululautakunnan ~~jäseniksi~~ tai koulujen johtokuntien jäseniksi joutuvilla naisilla vielä paljon urakkaa edessään, sillä erilaiset koulumuotomme ovat jatkuvasti valinkauhoissa. Ammattioppilaitoksia olisi pyrittävä ennenmuuta lisäämään, sillä nykyään pääsee vain n. 17.000 vuosittain ammattikouluihin ja se on vain kolmannes pyrkijöistä. Kun tuotantoelämän tarve edellyttäisi näiden koulujen nopeata lisäämistä on se

ehkä olevakin sosialidemokraattisten naisten tärkein lähiajan tavoitteista, sillä meillemän on tärkeintä, että lapsillemme heidän vartuttuaan aikuisiksi olisi kunnon ammatti. Sosialidemokraattisten naisten kuuluu myöskin valvoa, että kuntien talousarvioihin tulee määrärahoja varattomien opiskelijoiden avustamiseen, sillä monen lahjakkaan vähävaraisten nuoren opintie katkeaa, ellei yhteiskunta mitenkään tue häntä taloudellisesti. Sosialidemokraattisten naisten tulee myöskin varauksetta antaa tukensa kunnalliselle kirjastoimelle, työväenopistoille, teatteri, musiikki ja taidetoiminnalle, jotta kaikkea tällaista ^{kehittävää} yleistävää ^{kun} kuntien taholta tuetaan.

Kuntien nuorisotyötä olisi myöskin naisten taholta tehostettava ja ohjattava erikoisesti raittiuskasvatusta lasten ja nuorten keskuuteen järjestämällä kehittävää harrastusta nuorisolle vapaa-ajoiksi. Erilaiset urheilu- ja leirialueet tarpeellisine välineineen, uimalat, kerho- ja askarteluhuoneet keräävät aina joutilasta nuorisoa pois kaduilta ja teiltä hyvien harrastusten pariin. Hyvällä nuoriso-ohjaajalla on tällakin alalla ratkaiseva merkitys. Yleensä sosialidemokraattisten naisten on on aina valppaasti eri kunnallisissa elimissä otettava ~~ka~~ virkoihin hakijoista ennakolta selvää, niin ettei mitään tärkeitä vakansseja täytetä summamutikassa, niinkuin eräässä kunnassa, jossa nuoriso-ohjaajain hakemukset avattiin vasta lautakunnan kokouksessa, jossa vaalikin ^{10 samalla} suoritettiin ~~samalla summamutikassa~~.

~~Myös~~ ~~tiheään asutulla paikkakunnalla~~ voivat

- 9 -

Valveutuneet naiset ^{esim. naisjaoston nimissä} hyvin tehdä kunnallisille lauta-
kunnille aloitteita erilaisista yhteiskunnallisista pa-
rannuksista, kuten ^{tiheään asutulla paikkakunnalla} esim. ehdottaa asemakaavoitusta
~~jollakin~~ ^{sillä} kunnan alueella. Kun sellainen alullepannaan,
saa tälle alueelle senjälkeen hakea ^{m. my} ARAValainoja.
Lisäksi naiset voivat ehdottaa vesi- ja viemäriosake-
yhtiöitä, joissa kunta olisi osakkaana ja taajaan
asutuksen alueen omakotiomistajat yhtiökumppaneina.
"Äin on vesi- ja viemärikysymyksiä jo ratkaistu per-
heenäitejä tyydyttävästi hyvinkin monella paikkakun-
nalla. Asuntopolitiikkaan on sosialidemokraattisilla
naisilla nimenomaan kaupungeissa sanansija, sillä
^{naiskabin} kaupungeissahan rakennetaan kunnallisia rivi- ja
osaketaloja.

Maamme kuntien talousarvioitten loppusummat oli-
vat vuonna 1957 yhteensä 140 miljoonaa markkaa eli
lähes puolet valtion vuotuisesta budjetista. Näinöl-
len ei sosialidemokraattisten naisten silmillä katsot-
tuna ole ollenkaan samantekevää, mihin tällaiset sum-
mat kunnissa upotetaan. Heidän on pidettävä silmällä,
että juuri ne väestökerrokset, joita sosialidemokraat-
tiset naiset edustavat, tulevat oikeudenukaisessa suh-
teessa osallisiksi kunnan suomista eduista ja oikeuk-
sista. Heidän päämäärämme on luoda kunkin omasta koti-
kunnastaan sellainen, että siinä asuessaa todella tun-
tee turvallisuutta, turvallisuutta siten, että saa ol-
la tuottavassa työssä, saa tarpeen vaatiessa sairaala
ja synnytyslaitoshoidtoa, saa lapsilleen kunnan kansa-
koulun, kunnan ammatti- tai oppikoulun, niissä riit-
tävät ateriat, ~~xxx~~ hammashoidon ja varattomat muutakin
avust₁₁sta

näin me siis sosialidemokraattisina naisina emme ensimmäiseksi tuijota veroäyriin hintaan, vaan tiedustelemme, miten se käytetään kuntalaisten hyväksi. Se on meille tärkeintä. Emme mekään tietysti tahallamme toimi niin, että veroäyri nousisi 26 markkaan niinkuin maalaisliittolainen vaakansa mainosti heidän hallitsemassaan Honkajoen kunnassa olevan, mutta emme myöskään vastusta kohtuullista veroäyri nousua, silloin jos sen tuotto käytetään juuri meidän edustamiemme perheitten hyväksi.

Lopuksi me emme voi muuta kuin ihmetellä, minkä vuoksi sosialidemokraattiset naiset niin vähän harastavat kunnallisia kysymyksiä, kun ne kuitenkin joka päivä läheisesti jossakin muodossa sivuavat meitä jokaista. Mikä tulee olemaan se avain, jolla myös naisten aivot avataan yhteiskunnallisille kysymyksille, niin ettei meidän uudestaan ja uudestaan tarvitse todeta muuten älykkäistäkin naisista, että valitettavasti hän ei ole vielä herännyt ajattelemaan yhteiskunnallisesti. Toivoisi, että joku keksisi yhteiskunnallisen hälyytyssireenin, joka ulvoisi sellaista kieltä, että jokainen nainen käsittäisi velvollisuudekseen myös osallistua kunnallisten asioiden ajatteluun. Suuri työttömyys ja hätä on liian kallis ja julma sireeni, vaikka näyttää, etteivät läheskään kaikki vielä siitäkään tajua, että yhteiskunnallisia asioita voisikaan hoitaa muualla tavalla kuin millä niitä juuri nyt on hoidettu maassamme.

Sosialidemokraattisten kunnallisnaisten paikka on seisoa saman puolueen kunnallismiesten rinnalla, koska hyvän kunnallisnaisen tunnusmerkiksi ei riitä pelkkä kunnalliselämään perehtyneisyys ja kunnalliselämään kohtaan tuntema mielenkiinto. Lisäksi vaaditaan, että kunnallisessa luottamustehtävässä menestynyt nainen on esimerkillinen yksilönäkin, on sosiaalisesti valveutunut ja demokraattisesti luotettava. Niidenkin ^{työläis-}äitien, jotka eivät itse tunne mielenkiintoa yhteiskunnallisiin kysymyksiin, olisi käsitettävä, että heidän velvollisuutensa on huolehtia sosialidemokraattisen kunnallisväen jälkikasvusta ja sitä varten ohjattava lapsensa sellaisiin opistoihin ja akatemioihin, joissa näitä asioita valotetaan.